

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Lausuntopalvelussa ei ole kohtaa yleisille kommenteille eikä vaikutusten arviointia koskeville huomioille. Sen vuoksi kommentit on annettu tässä Yleiset säännökset -kohdassa.

On kohtuutonta, että lausuntoaika päättyy toimielinten kesätauon aikana, jolloin lausuntoaika jää toimielinten aikataulut huomioon ottaen 4-6 viikon mittaiseksi ja lausuntojen valmistelu aika sitäkin lyhyemmäksi. Tämä toimintatapa on vastoin hyvää lainsäädännön valmistelua.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevissa pykälissä on uusia sisältöteemoja, kuten kansallisen turvallisuus, huoltovarmuus ja ilmastonmuutos. Merkittävin muutos on uusi määräys VAT toteuttamiseksi. Menettely edellyttää, että valtioneuvosto asettaa yleisistunnossaan määräajan, jonka kuluessa maakunnan liiton tai kunnan on hyväksyttävä kaava, jossa on tavoitteen toteuttamiseksi tarvittava ratkaisu. Mikäli näin ei toimita, valtioneuvosto voi yleisistunnossaan velvoittaa maakunnan liiton tai kunnan siihen uhkasakolla. Määräaika- ja uhkasakkomenettelyn on kuntien itsemääräämisoikeuteen kajoamista ja kohtuuttomana menettely tilanteessa, jossa VAT tavoitteet ovat yleispiirteisiä ja aluekohtaisia tavoitteita ei ole asetettu.

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Maakuntakaavalla ratkotaan kuntarajat ja jopa maakuntarajat ylittäviä vaikeita kysymyksiä ja intressiristiriitoja, joihin yksittäiset kunnat eivät toimivaltansa puitteissa voi tarttua. Tällainen instrumentti tarvitaan jatkossakin, jotta investoinnit voivat edetä, ja saavuttaa rahoitusmarkkinoilla

luottamusta. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen esitetyn kaltainen murentaminen horjuttaisi jo suunnittelujärjestelmän tuottamaa ennustettavuutta. Jatkossa maakuntakaavan ohjaavuus heikkenee merkittävästi, sillä kunnat voivat yleiskaavoissaan poiketa maakuntakaavasta, tai osoittaa maakuntakaavan estämättä maakunnallisesti merkittäviä asioita myös sellaisiin kohteisiin, joita ei maakuntakaavassa ole osoitettu. Lakiluonnoksessa esitetty muutos maakuntakaavan oikeusvaikutuksia koskevaan pykälään maakuntakaavan ohjeena olemisen muuttamisesta maakuntakaavan huomioon ottamiseksi ei ole perusteltu ja siitä tulee luopua.

Maakuntakaavan kyky yhteensovittaa erilaisia näkemyksiä ja toisinaan ristiriitojakin, ei ole korvattavissa millään muulla välineellä suunnittelujärjestelmässämme. Lakiluonnoksessa esitetty muutos maakuntakaavan yhteensovittamistehtävän poistumisesta ei ole perusteltu ja muutoksesta tulee luopua. Yhteensovittamistehtävä tulee säilyttää laissa.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

-

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Laki luonnoksessa todetaan (68 §): ”Jos tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava ei sijoitu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, tuulivoimala on sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista.” Laaditun selvityksen perusteella (FCG, 2024 ja taulukko 3) yli 1500 metrin vähimmäisetäisyydellä asutuksesta, ei Etelä-Karjalan maakuntaan voisi toteuttaa yhtään teollisen mittaluokan tuulivoimalaa. Lakiluonnos rajoittaa merkittävästi uusiutuvan energian hankkeiden toteuttamista maakuntakaavassa osoitettuja alueita pienempien, tuulivoimayleiskaavalla toteutettavien alueiden osalta. Mikäli esitys astuisi voimaan, kuntien mahdollisuudet saada tuloja tuulivoimasta heikkenisi merkittävästi koko Eteläisessä Suomessa. Lakiluonnoksessa esitetty lisäys tuulivoimalan ja asutuksen välistä vähimmäisetäisyyttä koskevasta säännöksistä ei ole perusteltu ja siitä tulee luopua.

Lakiluonnoksessa esitetty tuulivoimalan vähimmäisetäisyydestä poikkeaminen maanomistajien suostumuksella (68 § 2. mom.) ei poista etäisyyssääntelyn ongelmallisuutta. Esitetty suostumusmenettely voi joissakin tapauksessa muodostua hankkeen toteutumisen esteeksi maanomistajien suuren määrän takia tai viedä kohtuuttomasti aikaa ja hidastaa suunnittelun etenemistä.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Lakiluonnoksessa todetaan (71 §): ”Aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle.” Tämä kohta tulee poistaa laista, sillä kirjaus merkittävässä määrin on epäselvä ilmaus. Laissa ei tule rajoittaa aurinkovoimapuistojen rakentamista metsämaalle, vaan metsämaanomistajalla tulee mahdollistaa omaisuutensa hyödyntäminen aurinkovoimarakentamisessa.

71 §:ssä käytetty sanamuoto ”merkittävässä määrin” tulee aiheuttamaan haasteita laintulkinnalle, ellei laissa erikseen määritellä, viittaako merkittävyys aurinkovoimalahankkeeseen kuuluvan metsämaan absoluuttiseen pinta-alaan vaiko metsämaan osuuteen aurinkovoimalahankkeen kokonaisalasta.

Rakentamislain 46 §:än sisällytettyä kaavan laadinnan alarajaa aurinkovoiman tuotantoalueelle (10 ha) on aivan liian alhainen ja se tulee poistaa laista.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

-

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsiksi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Suomalainen Topi
Etelä-Karjalan liitto - Maakuntahallituksen päätös 16.6.2025 asianro 84